

biblio:

Ketrez 2012, 218-220

Kučera 2014, 211-212

Ersen-Rasch 2012, 111

1. Několik příkladů

	příklad	překlad
-meli	<i>gitmeliyim</i>	musím jít / měl bych jít
lazım	<i>gitmem lazım</i>	musím jít / je třeba, abych šel
gerek	<i>gitmem gerek</i>	musím jít / je třeba, abych šel
gerekmek	<i>gitmem gerekiyor</i>	musím jít / je třeba, abych šel
zorunda	<i>gitmek zorundayım</i>	musím jít / nezbývá mi, než abych šel
mecbur	<i>gitmeye mecburum</i>	musím jít / jsem nucen jít
ihitiyaç var	<i>gitmeye ihtiyaçım var</i>	potřebuju jít

- P1 *Beş, altı kilometre olmalı diye tahmin etti.*
„Odhadoval, že by to mělo (musí) být pět šest kilometrů.“
- P2 *Bunu kökten çözmek lazım.*
„Je třeba to vyřešit od základu.“
- P3 *Önce bu arabanın çıkması gerek.*
„Nejdříve musí vyjet tohle auto.“
- P4 *Ehliyet sınavından kaç puan almam gerekiyor?*
„Kolik bodů musím dostat z testu na řidičák.“
- P5 *Kaybediyordum. Risk almak zorundaydım.*
„Prohrával jsem. Musel jsem zariskovat (nezbývalo mi než zariskovat).“

P6 *Askere gitmeye mecburum.*
„Mám povinnost jít na vojnu.“

P7 *En yakın zamanda röntgene gitmeye ihtiyaçım var.*
„V nejbližší době potřebuju jít na rentgen.“

2. -mek zorunda (olmak), zorunda kalmak „muset (nezbývá než ...)“

Konstrukce *zorunda (olmak) / zorunda kalmak* se váže s dlouhým infinitivem. Používá se k vyjádření silnější nutnosti hraničící s nevyhnutelností.

	+	-	Q
1sg	<i>gitmek zorundayım</i>	<i>gitmek zorunda değilim</i>	<i>gitmek zorunda mıyım?</i>
2	<i>gitmek zorundasın</i>	<i>gitmek zorunda değilsin</i>	<i>gitmek zorunda mısın?</i>
3	<i>gitmek zorunda</i>	<i>gitmek zorunda değil</i>	<i>gitmek zorunda mı?</i>
1pl	<i>gitmek zorundayız</i>	<i>gitmek zorunda değiliz</i>	<i>gitmek zorunda mıyız?</i>
2	<i>gitmek zorundasınız</i>	<i>gitmek zorunda değilsiniz</i>	<i>gitmek zorunda mısınız?</i>
3	<i>gitmek zorundalar</i>	<i>gitmek zorunda değiller</i>	<i>gitmek zorundalar mı?</i>

P8 *Dişim ağrımaya başladı. Bir an önce dişçiye gitmek zorundayım.*
„Začal mě bolet zub. Nezbývá mi než co nejdříve jít k zubaři.“

P9 *Artık gerçekten gitmek zorundayım.*
„Teď už doopravdy musím jít.“

Sloveso v infinitivu lze použít i v záporu:

P10 *gitmemek zorundayım*
“nesmím jít (dosl. musím nejít)“

P11 *Borcumuz var. O kadar para harcamamak zorundayız.*
„Máme dluh. Nezbyvá nám, než neutrácet tolik peněz.“

Pro vyjádření minulého času se užívá přípony *-di* [P12], pro vyjádření budoucího času pomocné sloveso *olmak* [P13].

P12 *Onu dinlemek zorundaydı.*
„Musel ho poslouchat.“ / „Nezbylo mu než ho poslouchat.“

P13 *Onu dinlemek zorunda olacađım.*
„Budu ho muset poslouchat.“ / „Nezbyde mi než ho poslouchat.“

Mezi konstrukcemi *-mek zorunda (olmak)* a *-mek zorunda kalmak* je rozdíl. V případě *-mek zorunda kalmak* jde o nečekanou neplánovanou situaci. V příkladě [P14] je mluvčí o změně v dopravě informován dopředu, zatímco v příkladě [P15] jde o neplánovanou situaci.

P14 *Tren sel yüzünden bu ay kalkmıyor. İşe arabayla gitmek zorundayız.*
„Vlaky tento měsíc kvůli záplavám nejedí. Nezbyvá nám než jezdit do práce autem.“

P15 *Tren sabah çok gecikti. İşe uberle gitmek zorunda kaldım.*
„Vlak měl ráno velké zpoždění. Nezbylo mi než jet do práce uberem.“

P16 *Yağmur başlayınca bir çatı aramak zorunda kaldık.*
„Když začalo pršet, nezbylo nám než hledat nějakou střechu.“

3. *-e mecbur (olmak)* „muset (být nucen, mít povinnost, nezbyvá než)“

V podobném významu jako *-mek zorunda* používáme i *-e mecbur*.

	+	-	Q
1sg	gitmeye mecburum	gitmeye mecbur değilim	gitmeye mecbur muyum?
2	gitmeye mecbursun	gitmeye mecbur değilsin	gitmeye mecbur musun?
3	gitmeye mecbur	gitmeye mecbur değil	gitmeye mecbur mu?
1pl	gitmeye mecburuz	gitmeye mecbur değiliz	gitmeye mecbur muyuz?
2	gitmeye mecbursunuz	gitmeye mecbur değilsiniz	gitmeye mecbur musunuz?
3	gitmeye mecburlar	gitmeye mecbur değiller	gitmeye mecburlar mı?

P17 *Memleketini terketmeye mecburdu.*
„Byl nucen opustit svou zemi.“

P18 *Haklarımızı ve varlıđımızı korumak için asker olmaya mecburuz.*
„Abychom ochránili svá práva a existenci, jsme nuceni stát se vojáky.“

P19 *Ülkemizi vatanımızı egolarımızdan daha önde tutmaya mecburuz.*
„Naší zemi, naší vlasti máme povinnost dát přednost před našimi egy.“

Konstrukci *-e mecbur (olmak)* lze použít s osobními zájmeny a ve velmi omezené míře i s podstatnými jmény:

P20 *Arkadaşlar beni terkettiler. Sana mecburum.*
„Přátelé mě opustili. Zbýváš mi jen ty.“

P21 *Türkiye rönesans ve aydınlatma yaşamadı. Atatürk'e mecburduk.*
„Turecko neprožilo renesanci ani osvícenství. Musel přijít Atatürk. (neměli jsme jinou možnost než Atatürka)“

4. -e ihtiyaç var “potřebovat”

Tuto konstrukci používáme čistě pro vyjádření českého slovesa „potřebovat“.

	+	-	Q
1sg	-e ihtiyacım var	-e ihtiyacım yok	-e ihtiyacım var mı?
2	-e ihtiyacın var	-e ihtiyacın yok	-e ihtiyacın var mı?
3	-e ihtiyacı var	-e ihtiyacı yok	-e ihtiyacı var mı?
1pl	-e ihtiyacımız var	-e ihtiyacımız yok	-e ihtiyacımız var mı?
2	-e ihtiyacınız var	-e ihtiyacınız yok	-e ihtiyacınız var mı?
3	-e ihtiyaçları var	-e ihtiyaçları yok	-e ihtiyaçları var mı?

P21 *Yardıma ihtiyacım var.*
„Potřebuju tvoji pomoc.“

P22 *Koşarken müziğe ihtiyacım var.*
„Při běhání potřebuji hudbu.“

P23 *Maratona katılmak için yeni spor ayakkabıya ihtiyacım var.*
„Abych se mohl zúčastnit maratonu, potřebuji nové sportovní boty.“

P24 *TCDD'nin eğitimli personele ihtiyacı var.*
„TCDD (Turecké státní železnice) potřebují vzdělaný personál.“

P25 *Tarımın acilen yasal düzenlemelere ihtiyacı var.*
„Zemědělství potřebuje akutně úpravy v zákonech.“

P26 *Antidepresana değil aşka ihtiyacınız var.*
„Nepotřebujete antidepresant, ale lásku.“

P27 *On yedi yaşındayken annelere paranıza ihtiyacım yok, kendi başıma da yaşayabilirim dedim.*

„Když mi bylo sedmnáct, řekl jsem rodičům: Nepotřebuji vaše peníze, můžu se postavit na vlastní nohy.“

P28 *Skype kullanmak için hesaba ihtiyacınız yok.*
„Na používání Skypu nepotřebujete mít účet.“

P29 *Balkondan atlamak istiyorum. Psikoloğa gitmeye ihtiyacım var mı?*
„Chci skočit z balkonu. Potřebuju jít k psychologovi?“

V případě přivlastněných podstatných jmen jí upřednostňujeme před konstrukcemi s *lazım, gerek* [P30-32].

P30 *Bana yardım gerek.*
„Potřebuju pomoc.“

P31 *? Bana yardımın gerek.*
„Potřebuju tvou pomoc.“

P32 *(Bana) yardımına ihtiyacım var.*
„Potřebuju tvou pomoc.“

Pro srovnání obou synonymních konstrukcí:

P33 *Oğlumuzun arabaya ihtiyacı var.*
„Náš syn potřebuje auto.“

P34 *Oğlumun arabaya ihtiyacı var.*
„Náš syn potřebuje auto.“